

Відгук

на дисертаційне дослідження В. Г. Савченко «Культурологічні аспекти практик HANDMADE як форм декоративно-ужиткового мистецтва», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія».

Сучасне життя настільки швидкоплинне, що безліч нових його культурних практик потребують наукового осмислення, позаяк для подальшого розвитку будь-якого явища потрібно знати сутність, витoki, напрями розгортання тощо і лише у такий спосіб можна забезпечити ефективність виявлення його взаємодії з іншими суспільними чинниками чи здійснити вплив на його основні параметри.

У цьому зв'язку дисертаційне дослідження, що є предметом аналізу, і ставить за мету виявити нові підходи до традиційної культурної практики – декоративно-ужиткового мистецтва, а саме акцентувати увагу на його сутності, визначенні основних вимірів, заземлюючи розгляд на науковому осмисленні мистецтва та його природи, сутності творчості, свідченням чого є фаховий аналіз класичних теоретико-методологічних праць різноманітних авторів значного історичного періоду.

До його позитивних аспектів слід віднести наступне:

- переконливо підготовлено вступну частину дослідження, тобто – акцентовано увагу на ретроспективі наукового осмислення обраної для розгляду проблеми; її методологічних засадах та понятійно-категоріальним апаратом. Однак саме ці позиції дають можливість переконатися у професійному підході до проведення наукового пошуку, чіткості бачення окресленої проблеми і шляхів її вирішення. До цього ряду можна додати й аргументацію наукового пошуку і з'ясування сутності нової культурної практики handmade (як важливого сегмента психологічного розвантаження індивіда, формування нового стилю його життя), виявлення і з'ясування характерних ознак якої проведено на значному історичному тлі (Розділи I-II);

- навіть із точки зору формату розміщення матеріалу в кожному розділі роботи, текст структурований професійно;

- апробаційна база дослідження (виступи на наукових конференціях та публікації) відповідає наявним вимогам. Загальні висновки, сформульовані в результаті проведеного дослідження, повною мірою корелюються із завданнями; сформульовані вони чітко, переконливо і вмотивовано.

- наукова новизна дослідження виявлена на тлі аналізу значного масиву наукових праць та джерельної бази, що дає підстави для твердження про опанування дисертанткою основних складових наукового пошуку;

- умотивованим, для більш ефективного вивчення обраного явища, є міждисциплінарний підхід, що дає можливість поглянути на наявну проблему з точки зору різних дисциплін, виокремивши у той же час основний аспект дослідження обраного для розгляду явища (С.52-54);

- як позитивне слід відзначити і професійно відредагований загальний список використаної літератури;

- як і кожне, якісно виконане дослідження, аналізоване також спрямовується на виявлення умов появи зазначеної вище практики в умовах європейського культурного локусу, встановлення основних функцій та їх актуалізацію в «залежності від соціально-культурних умов хронотопу», на підставі чого сформульовано визначення цієї практики, як багаторівневої культурної системи, базованої на перетині її складових, а саме – декоративно-прикладне мистецтво, хобі та ремесла.

Стосовно характеристики структурних складових даної роботи, то вона також вирізняється професійним підходом до організації дослідження, що помітно за структурою плану, де чималий обсяг матеріалу відведено з'ясуванню теоретико-методологічних засад організації наукового пошуку, а саме характеристиці підходів та наукового осмислення обраного для розгляду явища, методологічних аспектів культурологічного осмислення базового явища – декоративно-прикладного мистецтва й понятійно-категоріального апарату наукового пошуку. Саме ці три складових

переконливо демонструють здатність автора до вивчення будь-якої проблеми.

Аналіз змістовної частини дисертаційної роботи підтверджує, що:

- переконливо визначені умови появи практики handmade в контексті європейського локусу і проведено аналогії з українським соціумом (п. 1.2 та від С.105), а також виявлено основні її функції;

- доречним є використання значного масиву джерельної бази наукового пошуку, зокрема залучення авторкою статистичних даних Google Trends та матеріалів відеохостингу YouTube (п. 3.2) як джерела розповсюдження теоретичних і практичних ідей й різноманітних майстер-класів (С.109-111);

- цілком логічним є твердження авторки вивчати базове «(декоративно-ужиткове) мистецтво у зв'язку з світоглядними парадигмами різних хронотопів» (С.19);

- відзначу також і спробу дисертантки давати власні визначення окремим поняттям у контексті аналізу певних художніх явищ, що дає можливість з'ясувати рівень її аргументованості та чіткості бачення проблеми (С.21, 46, 47, 54-58, 67, 112);

Найбільший інтерес стосовно зазначеного питання становить розділ III, в матеріалах якого й розглянуто основні параметри культурної практики handmade, що пов'язана з формуванням «суспільства вражень», а також надано переконливу характеристику цьому явищу. Однак і інші розділи, а надто I, в якому професійно розглянуті методологічне підґрунтя та термінологічна дискусія, засвідчують сформованість дисертантки у якісного дослідника.

У той же час відмічаючи низку позитивних складових, що вирізняють дане дослідження, слід акцентувати увагу на окремих неточностях, які, хоча й суттєво не впливають на загалом якісний текст роботи, однак не додають їй особливих преференцій.

Йдеться, зокрема про акцентування на тому, що наукова розвідка є самостійною і всі результати також отримані самостійно (С.15). Інакшою

вона й не може бути; в тексті трапляються окремі мовні огріхи: являється (є), довгий (тривалий) час; напрямок (напрям), цей (той) час, так як (оскільки), більше (понад) тощо; є й інші технічні недоречності, пов'язані з відсутністю належного досвіду такої роботи, зокрема не зовсім якісно вчитаний текст. Потребує чіткішої авторської позиції питання взаємозв'язку повсякденності і практик handmade, розмежування з професійною діяльністю майстрів; бажано звернути увагу на взаємоперетини особистого і суспільного у побутуванні практик handmade. Такий аналіз зробив би дослідження більш масштабним і комплексним; хоча роль міського способу життя у прояві практик handmade авторка розкриває, але у роботі було б доречним приділити увагу і специфіці їх прояву у сільському житті, що б збагатило ракурсність дослідження, бо сучасне сільське середовище по-новому трансформує традиції і спадкоємність; доцільно поглибити й аналіз комунікаційних особливостей практик handmade, що є актуальним у ситуації суттєвого збільшення опосередкованих контактів за рахунок безпосередніх.

Однак усі ці технічні зауваження жодним чином не впливають на загалом ґрунтовно організований і професійно проведений науковий пошук, виконаний на якісному рівні з дотриманням усіх вимог.

Підсумовуючи, потрібно відзначити, що найпереконливішою характеристикою даної роботи є її логічність, вмотивованість кожної тези авторки, чіткість у доборі аргументів, широке історичне тло, а якому розглядається обрана для дослідження проблема. Грамотно скомпонований текст поданого матеріалу, форма презентації якого відповідає професійним вимогам. І це при тому, що робота виконана на підставі інформаційної бази переважно української наукової періодики, тобто найбільш актуального сегменту джерельної бази.

Інакше кажучи, дисертантка опанувала технології дослідницьких методик, продемонструвала глибокий рівень знання історії проблеми, є сформованим фахівців у дослідженні заявленої проблематики, що дає підстави оприлюднити цей текст у формі монографії чи будь-якого іншого формату,

який буде корисним і науковцям, і практикам галузі, позаяк концентрує якісний та добре скомпонований і критично осмислений матеріал. Ця робота може стати методологічною для подальших наукових розробок в галузі мистецтвознавства і культурології.

Усі інші технологічні та технічні сегменти наукового пошуку дисертаційної роботи виконані також з урахуванням вимог, що висуваються МОН України до подібного виду дослідницьких презентацій, зокрема п. 10, 13. А все це дає підстави для твердження про те, що Віра Геннадіївна Савченко заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія».

Офіційний опонент – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету

С.В.Виткалов

